

"ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΓΑΘΩΝ, ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΤΩΝ ΦΡΥΓΑΝΙΚΩΝ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ"

Δρ. Νικόλαος Α. Θεοδωρίδης
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΔΑΣΩΝ & ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΦΡΥΓΑΝΑ

«ανοικτές ξυλώδεις φυτοκοινότητες με κύριο δομικό συστατικό τους ημίθαμνους και δευτερεύον την ποώδη βλάστηση» (Παπαναστάσης, 1984)

στην Ελλάδα

απαντώνται κυρίως στις νησιωτικές και στις παράκτιες περιοχές

Χαρακτηριστικό τους είναι

- η μεγάλη ποικιλία ειδών (φυτών και ζώων)
- οι πολλαπλές λειτουργίες τους,
- το μικρό βάθος εδάφους και
- ο ιδιαίτερος τύπος κλίματος

- Δέχονται εξαιρετικά μεγάλες οχλήσεις από τις ανθρώπινες δραστηριότητες και
- Υπάρχει μεγάλη ζήτηση των εκτάσεών τους για οικοδομική, βιομηχανική και άλλες χρήσεις

Με αποτέλεσμα τη δημιουργία

Δυσμενούς καθεστώτος προστασίας τους

Νόμοι αποδέσμευσης

- Ν. 998/1979
- Ν. 1734/87
- Ν. 3208/2003
- Ν. 3147/2003
- Προσπάθεια αλλαγής του **Συντάγματος**

Σκοπός

Σκοπός της έρευνας ήταν η διερεύνηση των απόψεων των κατοίκων της Ρόδου, για τις ωφέλειες από τη διατήρηση και αειφορική διαχείριση των φρυγανικών οικοσυστημάτων του νησιού, καθώς και το κόστος από την πιθανή απώλεια ή χρήση τους για άλλους μη δασοπονικούς σκοπούς.

Ειδικότεροι στόχοι

- Η αποτύπωση των φρυγανικών οικοσυστημάτων
- Ο εντοπισμός αγαθών – υπηρεσιών - λειτουργιών.
- Η διερεύνηση των γνώσεων των κατοίκων και ειδικών ομάδων
- Η αξιολόγηση των παραπάνω αγαθών, λειτουργιών και υπηρεσιών από οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική άποψη.
- Η αξιολόγηση του ισχύοντος σήμερα καθεστώτος προστασίας των.

- Η στάση και συμπεριφορά των ερωτώμενων απέναντι στο συγκεκριμένο φυσικό πόρο.
- Η ανάπτυξη τυπολογίας των κατοίκων δηλαδή ο σχηματισμός διακεκριμένων ομάδων.
- Η μελέτη της επίδρασης των δημογραφικών χαρακτηριστικών στις δημιουργηθείσες ομάδες και
- Ο προσδιορισμός της αξίας των φρυγανικών οικοσυστημάτων, με βάση την «προθυμία πληρωμής» και την «προθυμία αποδοχής» των κατοίκων.

Θεωρητικό Υπόβαθρο

- Περιβάλλον
- Πόροι – Φυσικοί Πόροι (κατηγορίες)
- Αξία Φυσικών Πόρων (Τεχνικές αποτίμησης)
- Αγαθά, Λειτουργίες και Υπηρεσίες Φυσικών Οικοσυστημάτων
- Στάσεις – Κίνητρα (ανθρώπων)
- Κλίμακα ΝΕΡ
- Περιβαλλοντική ηθική
- Δικαιώματα των ζώων
- Βιοποικιλότητα
- Βλάστηση
- Ίδιες ή Παρόμοιες μελέτες

Παράγοντες δημιουργίας των φρυγανικών οικοσυστημάτων

Η δημιουργία των φρυγανικών οικοσυστημάτων είναι αποτέλεσμα της συνεχούς και μακροχρόνιας υποβάθμισης του φυσικού πόρου μιας περιοχής

- *Κλίμα*
- *Έδαφος*
- *Βλάστηση*
- *Δασικές πυρκαγιές*
- *Βόσκηση*

Υλικά και Μέθοδοι

Περιοχή Έρευνας

- **Νήσος:** Ρόδος
- **Νομός:** Δωδεκανήσου
- **Έκταση:** 140.229 ha
- **Ζώνη βλάστησης:** *Quercetalia ilicis*
- **Κλίμα:** Έντονα θερμομεσογειακό (ξηρές ημέρες 125-150/έτος) και άνιση κατανομή βροχοπτώσεων. Μέσο ετήσιο ύψος βροχής 735 mm. Χειμώνας ήπιος. Μέση ετήσια θερμοκρασία 19,01 °C. Μεγάλη σχετική υγρασία όλο το έτος. Άνεμοι σχεδόν συνεχείς (εκτός την περίοδο του χειμώνα) και δυνατοί όλο το έτος.
- **Πληθυσμός:** 115.334 κάτοικοι
- **Ορεογραφία:** Επιφάνειες ήπιες αλλά και με ισχυρές κλίσεις, βουνά με απόκρημνες πλαγιές, έντονες χαραδρώσεις και γκρεμούς. Όρος Αττάβυρος 1.215 m. Πολλοί μεγάλοι και μικροί χείμαρροι.
- **Μητρικά υλικά:** Κύρια ασβεστολιθικά πετρώματα, ιζημάτα Βάτι και φλύσχης. Αλουβιακές – Ελουβιακές παράκτιες αποθέσεις, κροκαλοπαγή, ψαμμίτης, λεβαντίνια ιζημάτα.

Υλικά - Μέθοδοι

- **Ερευνητικά εργαλεία:** Χάρτες 1:50.000, Α/Φ, Ορθοφωτοχάρτες, λογισμικά ArcGIS και Autodeskmap 3D
- **Τρόπος συλλογής στοιχείων:** Ερωτηματολόγιο
- **Μέθοδος έρευνας:** Μέθοδος Πιθανολογικής αποτίμησης
- **Αξιολόγηση των κλιμάκων μέτρησης με βάση την:**
Αξιοπιστία και την
Εγκυρότητα
- **Στατιστική Ανάλυση**

Στατιστική Ανάλυση

(S.P.S.S. V.15)

- Περιγραφική Στατιστική
- Ανάλυση σε Κύριες Συνιστώσες
- Ιεραρχική ανάλυση σε Συστάδες
- Επαγωγική Στατιστική (χ^2 test, Tukey test)

Αποτελέσματα – Συζήτηση

Κατανομή των Φρυγανικών Οικοσυστημάτων

- **Εμβαδόν φρυγανικών οικοσυστημάτων** (175.382 στρ. =12,41%)
40% σε ασβεστολιθικά μητρικά υλικά κυριαρχούν σε αβαθή εδάφη, με πολύ μικρή έως μέτρια διάβρωση,
ομοιόμορφη κατανομή σε όλες τις κλίσεις και κυριαρχούν στις νότιες εκθέσεις
- **Περιοχές “NATURA 2000”** (52.655 ha, 37,42% της νήσου)
18% του δικτύου "Natura 2000" είναι φρύγανα
54% των φρυγάνων ανήκουν στο δίκτυο,
- **Καταφύγια Άγριας Ζωής**
περίπου 8% των φρυγάνων ανήκουν σε ΚΑΖ και καλύπτουν 8% αυτών

- **Αξία αγαθών και λειτουργιών των φρυγανικών οικοσυστημάτων**
  - Αξία χόρτου: 1.894.131 €/έτος
  - Προϊόντα Μελισσοκομίας: 563.869-1.150.049 €/έτος
  - Λειτουργία επικοινωνίας: 54.550.500-122.527.500 €/έτος
  - Λειτουργίες συγκράτησης εδαφών κ.λπ.: 47 €/στρ./έτος (8.242.954 €/έτος)
- **Βιοποικιλότητα των φρυγανικών οικοσυστημάτων της Ν. Ρόδου**
  - Χλωρίδα (421 taxa)
  - Πανίδα (15 θηλαστικά, 24 ερπετά, ≈200 είδη πουλιών, 12 είδη νυχτερίδων, >650 είδη εντόμων)

Ανάπτυξη Τυπολογίας των κατοίκων

Ιεραρχική Ανάλυση σε συστάδες των κλιμάκων (NEP, G1, G2, F1, F2, ...κ.λπ.)
ανέδειξε τέσσερις τύπους κατοίκων

Συστάδες κατοίκων

Συστάδες	Συχνότητα	Έγκυρο ποσοστό %
Σ_1	72	20,1
Σ_2	118	33,0
Σ_3	108	30,2
Σ_4	60	16,8

Προφίλ πληθυσμού.

Συστάδα Σ₁ (n=72, 20,1%)

Συστάδα Σ₂ (n=118, 33,2%)

Συστάδα Σ₃ (n=108, 30%)

Συστάδα Σ₄ (n=60, 16,8%)

"Χαμηλού περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος"

"Υψηλού Περιβαλλοντικού Ενδιαφέροντος"

"Μεσαίου Περιβαλλοντικού Ενδιαφέροντος"

"Πολύ Υψηλού Περιβαλλοντικού Ενδιαφέροντος"

Προφίλ 1^{ου} Επιπέδου
(με βάση την ανάλυση σε Κύριες Συνιστώσες)

Προφίλ 1^{ου} Επιπέδου
(με βάση την ανάλυση σε Κύριες Συνιστώσες)

Προφίλ 1^{ου} Επιπέδου
(με βάση την ανάλυση σε Κύριες Συνιστώσες)

Προφίλ 1^{ου} Επιπέδου
(με βάση την ανάλυση σε Κύριες Συνιστώσες)

- Χαμηλή Περιβαλλοντική Ευαισθησία της κλίμακας NEP.
- Μέτριο έως Μεγάλο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον
- Γνωρίζουν Λίγο έως Μέτρια τα φρυγανικά οικοσυστήματα
- Σχεδόν Αδιάφοροι για την προστασία των φρυγανικών οικοσυστημάτων
- Θεωρούν Σημαντικά τα φρυγανότοπια λόγω των αγαθών, υπηρεσιών και λειτουργιών που παρέχουν
- Θεωρούν Μετρίως Σημαντικά τα φρυγανότοπια λόγω των άμεσα καταναλώσιμων αγαθών, που παρέχουν
- Θεωρούν Μετρίως Σημαντικά τα φρυγανότοπια, λόγω των ευκαιριών για αναψυχή, κ.λπ., που παρέχουν
- Επιθυμούν την προστασία τους λόγω της σημασίας ηθικών, αλτρουιστικών κ.λπ. κριτηρίων
- Διαφωνούν ελαφρώς ή είναι σχεδόν αδιάφοροι για την αλλαγή χρήσης τους.
- Αδιαφορούν για την εγκατάσταση ΑΠΕ.

- Μέση Περιβαλλοντική Ευαισθησία της κλίμακας NEP.
- Μεγάλο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον
- Γνωρίζουν Μέτρια έως Καλά τα φρυγανικά οικοσυστήματα
- Ενδιαφέρονται πολύ για την προστασία των φρυγανικών οικοσυστημάτων
- Θεωρούν Πολύ Σημαντικά τα φρυγανότοπια λόγω των αγαθών, υπηρεσιών και λειτουργιών, που παρέχουν
- Θεωρούν Σημαντικά τα φρυγανότοπια, λόγω των άμεσα καταναλώσιμων αγαθών, που παρέχουν
- Θεωρούν Πολύ Σημαντικά τα φρυγανότοπια, λόγω των ευκαιριών για αναψυχή, κ.λπ., που παρέχουν
- Επιθυμούν Πάρα Πολύ την προστασία τους, λόγω της σημασίας που τα προσδίδουν ηθικά, αλτρουιστικά κ.λπ. κριτήρια
- Διαφωνούν σχεδόν Απόλυτα με την αλλαγή χρήσης τους.
- Διαφωνούν με την εγκατάσταση ΑΠΕ.

- Μέση Περιβαλλοντική Ευαισθησία της κλίμακας NEP.
- Μεγάλο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον
- Γνωρίζουν Μέτρια τα φρυγανικά οικοσυστήματα
- Ενδιαφέρονται για την προστασία των φρυγανικών οικοσυστημάτων
- Θεωρούν Πολύ Σημαντικά τα φρυγανότοπια λόγω των αγαθών, υπηρεσιών και λειτουργιών, που παρέχουν
- Θεωρούν Πολύ Σημαντικά τα φρυγανότοπια, λόγω των άμεσα καταναλώσιμων αγαθών, που παρέχουν
- Θεωρούν Πολύ Σημαντικά τα φρυγανότοπια, λόγω των ευκαιριών για αναψυχή, κ.λπ., που παρέχουν
- Επιθυμούν Πολύ την προστασία τους, λόγω της σημασίας που τα προσδίδουν ηθικά, αλτρουιστικά κ.λπ. κριτήρια
- Διαφωνούν με την αλλαγή χρήσης των φρυγανικών οικοσυστημάτων
- Έχουν επιφυλάξεις αλλά είναι λίγο αδιάφοροι με την εγκατάσταση ΑΠΕ.

- Υψηλή Περιβαλλοντική Ευαισθησία της κλίμακας NEP.
- Πάρα Πολύ Μεγάλο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον
- Γνωρίζουν Πολύ καλά τα φρυγανικά οικοσυστήματα
- Ενδιαφέρονται Πολύ για την προστασία τους.
- Θεωρούν Πάρα Πολύ Σημαντικά τα φρυγανότοπια, λόγω των αγαθών, υπηρεσιών και λειτουργιών, που παρέχουν
- Θεωρούν Πάρα Πολύ Σημαντικά τα φρυγανότοπια, λόγω των άμεσα καταναλώσιμων αγαθών, που παρέχουν
- Θεωρούν Πολύ έως Πάρα Πολύ Σημαντικά τα φρυγανότοπια, λόγω των ευκαιριών για αναψυχή, κ.λπ., που παρέχουν
- Επιθυμούν Πάρα Πολύ την προστασία τους λόγω της σημασίας που τα προσδίδουν ηθικά, αλτρουιστικά κ.λπ. κριτήρια
- Διαφωνούν έντονα με την αλλαγή χρήσης τους
- Διαφωνούν με την εγκατάσταση ΑΠΕ.

Συστάδα Σ₁ (n=72, 20,1%)

Συστάδα Σ₂ (n=118, 33,2%)

Συστάδα Σ₃ (n=108, 30%)

Συστάδα Σ₄ (n=60, 16,8%)

"Χαμηλού περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος"

"Υψηλού Περιβαλλοντικού Ενδιαφέροντος"

"Μεσαίου Περιβαλλοντικού Ενδιαφέροντος"

"Πολύ Υψηλού Περιβαλλοντικού Ενδιαφέροντος"

Προφίλ 2^{ου} Επιπέδου
(δημογραφικά στοιχεία)

Προφίλ 2^{ου} Επιπέδου
(δημογραφικά στοιχεία)

Προφίλ 2^{ου} Επιπέδου
(δημογραφικά στοιχεία)

Προφίλ 2^{ου} Επιπέδου
(δημογραφικά στοιχεία)

- Πολύ μικρό ποσοστό «ειδικών»
- Αυξημένο ποσοστό ανδρών
- Αυξημένο ποσοστό Δημοσίων Υπαλλήλων
- Μικρό ποσοστό κατοίκων που το επάγγελμά τους έχει σχέση με το περιβάλλον
- Μικρό ποσοστό κατοίκων που το επάγγελμά τους έχει σχέση με τα φρυγανικά οικοσυστήματα
- Πολύ μικρό ποσοστό κατοίκων που αντλεί εισόδημα από τα φρυγανικά οικοσυστήματα

- Σχετικά Αυξημένο ποσοστό «ειδικών»
- Αυξημένο ποσοστό ανδρών
- Αυξημένο ποσοστό Δημοσίων και Ιδιωτικών Υπαλλήλων
- Μέσο ποσοστό κατοίκων που το επάγγελμά τους έχει σχέση με το περιβάλλον
- Μικρό ποσοστό κατοίκων που το επάγγελμά τους έχει σχέση με τα φρυγανικά οικοσυστήματα
- Μικρό ποσοστό κατοίκων που αντλεί εισόδημα από τα φρυγανικά οικοσυστήματα

- Πολύ μικρό ποσοστό «ειδικών»
- Αυξημένο ποσοστό γυναικών
- Αυξημένο ποσοστό Δημοσίων Υπαλλήλων και ελεύθερων επαγγελματιών
- Μέσο ποσοστό κατοίκων που το επάγγελμά τους έχει σχέση με το περιβάλλον
- Πολύ μικρό ποσοστό κατοίκων που το επάγγελμά τους έχει σχέση με τα φρυγανικά οικοσυστήματα
- Πολύ μικρό ποσοστό κατοίκων που αντλεί εισόδημα από τα φρυγανικά οικοσυστήματα

- Μεγάλο ποσοστό «ειδικών»
- Αυξημένο ποσοστό ανδρών
- Αυξημένο ποσοστό ελεύθερων επαγγελματιών και Δημοσίων Υπαλλήλων
- Μεγάλο ποσοστό κατοίκων που το επάγγελμά τους έχει σχέση με το περιβάλλον
- Μεγάλο ποσοστό κατοίκων που το επάγγελμά τους έχει σχέση με τα φρυγανικά οικοσυστήματα
- Σχετικά αυξημένο ποσοστό κατοίκων που αντλεί εισόδημα από τα φρυγανικά οικοσυστήματα

Προφίλ 3^{ου} Επιπέδου
(Προθυμία πληρωμής και αποδοχής)

Προφίλ 3^{ου} Επιπέδου
(Προθυμία πληρωμής και αποδοχής)

Προφίλ 3^{ου} Επιπέδου
(Προθυμία πληρωμής και αποδοχής)

Προφίλ 3^{ου} Επιπέδου
(Προθυμία πληρωμής και αποδοχής)

- Μεγάλο ποσοστό ατόμων που δεν επιθυμεί να πληρώσει ή πληρώνει χαμηλά ποσά
- Απαιτούν μικρά ποσά και μεγάλο ποσοστό απαιτεί < 1000€, για κτηνοτροφική εγκατάσταση
- Απαιτούν μεγάλα ποσά 20.000€ και άνω, για εγκατάσταση ανεμογεννητριών
- Απαιτούν μεγάλα ποσά 20.000€ και άνω, για εγκατάσταση λατομείων

- Χαμηλό ποσοστό δεν επιθυμεί να πληρώσει και αυξημένα ποσοστά πληρώνουν 50 και 100€
- Απαιτούν μικρά και μεσαία ποσά, για κτηνοτροφική εγκατάσταση
- Απαιτούν μεγάλα ποσά 20.000€ και άνω, για εγκατάσταση ανεμογεννητριών
- Απαιτούν μεγάλα ποσά 20.000€ και άνω, για εγκατάσταση λατομείων

- Μεγάλο ποσοστό ατόμων που δεν επιθυμεί να πληρώσει ή πληρώνει χαμηλά ποσά
- Απαιτούν μικρά και μεσαία ποσά, για κτηνοτροφική εγκατάσταση
- Απαιτούν μεγάλα ποσά 20.000€ και άνω, για εγκατάσταση ανεμογεννητριών
- Απαιτούν μεγάλα ποσά 20.000€ και άνω, για εγκατάσταση λατομείων

- Χαμηλό ποσοστό ατόμων δεν επιθυμεί να πληρώσει και οι υπόλοιποι πληρώνουν υψηλά ποσά
- Μεγάλο ποσοστό απαιτεί < 1000€, και μέρος της ομάδος 1000€, για κτηνοτροφική εγκατάσταση.
- Απαιτούν μεγάλα ποσά 20.000€ και άνω, για εγκατάσταση ανεμογεννητριών
- Απαιτούν μεγάλα ποσά 20.000€ και άνω, για εγκατάσταση λατομείων

Προθυμία Πληρωμής, για την Προστασία και Διατήρηση των Φρυγανικών Οικοσυστημάτων της Ν. Ρόδου

Χρηματικό ποσόν (€)	Συχνότητα	Έγκυρο ποσοστό (%)
0	125	34,2
5	22	6,0
10	23	6,3
15	10	2,7
20	39	10,7
30	21	5,7
50	48	13,1
100	62	16,9
>100	16	4,4
Σύνολο	366	100,0

(E52) Πόσα ευρώ είστε διατεθειμένος να δώσετε, για μία και μόνο φορά, προκειμένου να προστατευτούν και να διατηρηθούν τα φρυγανοτόπια της Ρόδου;

Σταθμικός μέσος όρος: 63 €/κάτοικο

Αξία φυσικού πόρου: 5.929.983 €

Συμπεράσματα

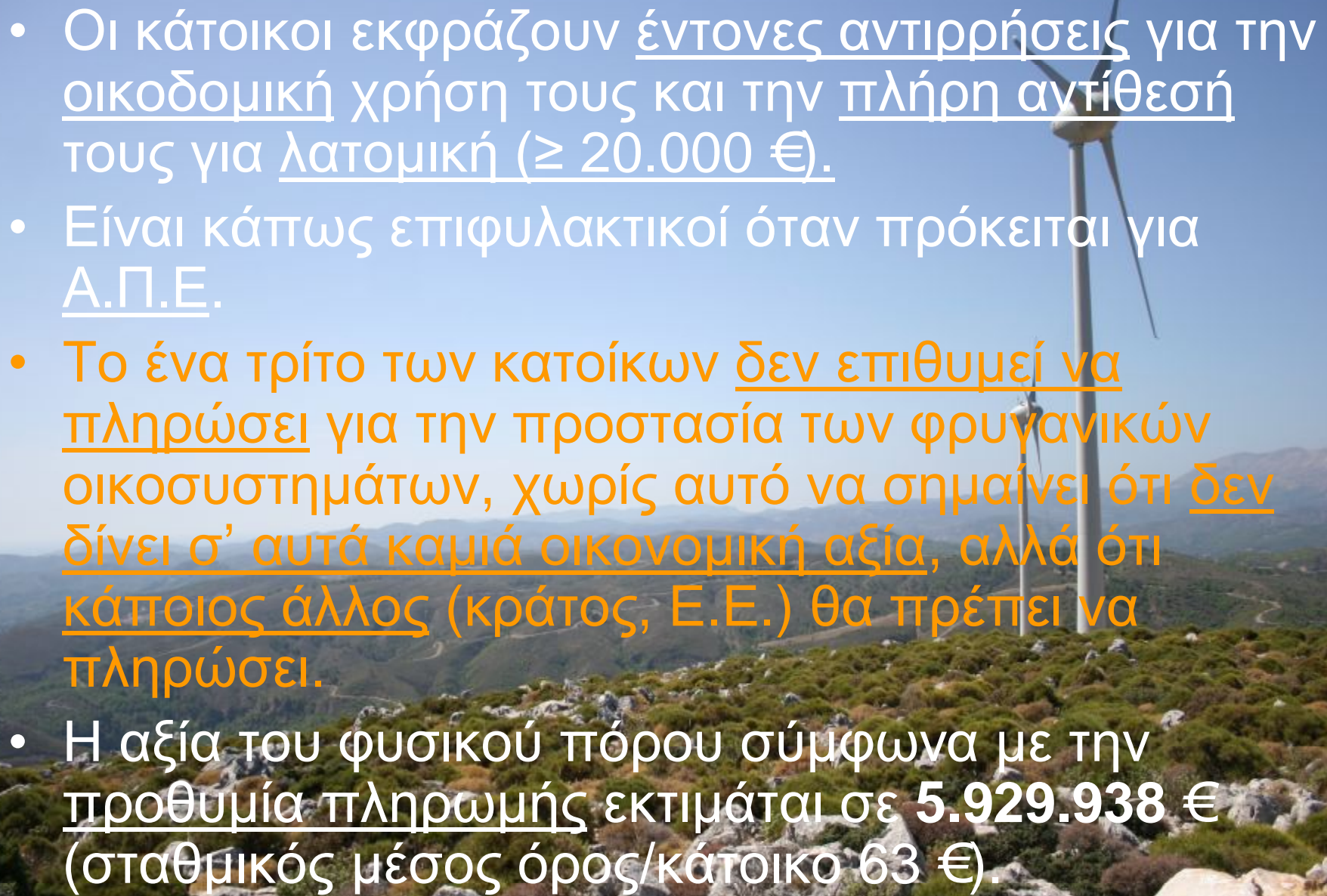
(σε αντιστοιχία με τους 9 στόχους)

- Πρόκειται για οικοσυστήματα που καταλαμβάνουν **17.538,5** ha (**12,41%**) της έκτασης της Ν. Ρόδου, σε φτωχά αβαθή εδάφη ή εδάφη που συγκρατούν μικρές ποσότητες νερού.
- Περισσότερα από τα μισά περιλαμβάνονται στο οικολογικό δίκτυο "Natura 2000" (**18%** του δικτύου).
- Οι αξίες των αγαθών, υπηρεσιών κ.λπ. που προσφέρουν, είναι σημαντικές:
  - χόρτου **1.894.131** €/έτος,
  - μελισσοκομικών προϊόντων **563.869 – 1.150.049** €/έτος,
  - επικοινωνίας **54.550.500 – 122.527.500** €/έτος
  - συγκράτησης εδαφών/ύδατος, δημιουργίας νέων εδαφών **47** €/στρ. και συνολικά για όλη την επιφάνεια **8.242.954** €.

- Οι κάτοικοι της Ρόδου δηλώνουν μεγάλο ενδιαφέρον για τα παγκόσμια και μεγαλύτερο για τα τοπικά περιβαλλοντικά προβλήματα.
- Εκφράζουν έντονη διαφωνία για τον ανθρωποκεντισμό και την εξαίρεση των ανθρώπων από τους περιορισμούς της φύσης.
- Θεωρούν τα οικοσυστήματα αυτά χαρακτηριστικό γνώρισμα του Αιγαίου
- Τα θεωρούν σημαντικά επειδή προσφέρουν ευκαιρίες αναψυχής, μελισσοκομικά, κτηνοτροφικά προϊόντα και αρωματικά φυτά.

- Επιθυμούν την προστασία τους, δίνοντας εξαιρετική σημασία στην δυναμική, αλτρομιστική, κληροδοτική αξία, την αξία ύπαρξης και στο δικαίωμα που έχουν τα φυτά και τα ζώα να υπάρχουν.
- Η πλειονότητα των κατοίκων επιθυμεί τη διατήρηση και προστασία των φρυγανικών οικοσυστημάτων, είτε αυτά είναι δημόσια είτε ανήκουν σε ιδιώτες, με βάση τις αρχές που διέπουν την προστασία των δασικών εκτάσεων.
- Σημαντικό είναι και το γεγονός ότι οι ειδικοί επιστήμονες θεωρούν ανεπαρκές το ισχύον καθεστώς προστασίας.

-
- Οι κάτοικοι εκφράζουν έντονες αντιρρήσεις για την οικοδομική χρήση τους και την πλήρη αντίθεσή τους για λατομική (≥ 20.000 €).
  - Είναι κάπως επιφυλακτικοί όταν πρόκειται για Α.Π.Ε.
  - Το ένα τρίτο των κατοίκων δεν επιθυμεί να πληρώσει για την προστασία των φρυγανικών οικοσυστημάτων, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν δίνει σ' αυτά καμιά οικονομική αξία, αλλά ότι κάποιος άλλος (κράτος, Ε.Ε.) θα πρέπει να πληρώσει.
  - Η αξία του φυσικού πόρου σύμφωνα με την προθυμία πληρωμής εκτιμάται σε **5.929.938 €** (σταθμικός μέσος όρος/κάτοικο 63 €).

Προτάσεις

- Τα φρυγανικά οικοσυστήματα, θα πρέπει να προστατεύονται το ίδιο όπως και οι δασικές εκτάσεις.
- Η σπουδαιότητα και η προστασία των οικοσυστημάτων πρέπει να καθορίζονται και από στοιχεία όπως η βιοποικιλότητα, η σπανιότητα, τα αγαθά, οι υπηρεσίες και οι λειτουργίες που προσφέρουν.
- Η συνεχής ενημέρωση των πολιτών κρίνεται απαραίτητη, επειδή παίζει καθοριστικό ρόλο στην προστασία του περιβάλλοντος, όπως φάνηκε κατά τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων.

- Η αλλαγή χρήσης τους πρέπει να γίνεται μόνο σε εξαιρετικές και σπάνιες περιπτώσεις και όταν αυτό είναι εντελώς απαραίτητο.
- Επίσης πρέπει να συνοδεύεται από συγκριτικές μελέτες που να αποδεικνύουν ότι το κοινωνικό, περιβαλλοντικό και οικονομικό όφελος από την αλλαγή αυτή, θα είναι μεγαλύτερο από εκείνο που προσφέρουν ήδη τα φρυγανικά οικοσυστήματα.

Ευχαριστώ για την υπομονή σας